

Asia: VN/3920/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen laadun edellytyksistä (1 §)

Suomen Terveydenhoitajaliitto pitää tärkeänä asetusluonnoksen mukaisia kirjauksia laadun edellytyksistä.

Haluamme kuitenkin kiinnittää heti alkuun huomioita perustelumuistiossa käytettyihin käsitteisiin ja niiden täsmentämiseen, jotta asetus olisi yksiselitteisesti kaikkien tulkittavissa. Käytettyjen käsitteiden tulisi olla selkeitä, johdonmukaisia ja arvioitavia.

Perustelumuistion mukaan täydennyskoulutuksella tarkoitettaisiin aiempaa osaamista, koulutusta tai pätevyyttä täydentävää ja ajanmukaistavaa koulutusta, joka liittyy kiinteästi työtehtäviin ja niiden kehittämiseen. Tämä vuoksi perustelumuistion mukaan täydennyskoulutuksen lähtökohtana on työnantajan tarpeisiin vastaavan osaamisen ja ammattitaidon hankkiminen. Ammattikohtaisen osaamisen kehittämisen lisäksi perustelumuistiossa viitataan myös yleisinä työelämätaitoina pidettävään osaamiseen, kuten kielitaitoon. Suomen Terveydenhoitajaliitto esittääkin perustelumuistion tekstiä täsmennettävän siten, että asetuksessa täydennyskoulutuksella tarkoitetaan nimenomaan ammatti- ja alakohtaista osaamista. Pidämme myös erittäin tärkeänä sitä, että perustelumuistiossa on kirjattuna tarkasti täydennyskoulutuksen olevan muuta kuin työntekijän tavanomaista perehdytystä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista ylläpitävällä ja kehittäväällä täydennyskoulutuksella edistetään paitsi henkilöstön jatkuvaa ammatillista kehittymistä myös tuetaan henkilöstön mielekkäitä työuria ja työhyvinvointia. Näistä syistä, erityisesti nyt sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulan aikana, asetukseen olisi perustelumuistion lisäksi hyvä laatia soveltamisohje, jossa täydennyskoulutukseen liittyvistä asioista voitaisiin ohjeistaa asetusta tarkemmin.

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa henkilöstön täydennyskoulutuksen suunnitelmallisuutta ja erityisesti asetuksen kirjausta täydennyskoulutussuunnitelmasta. Suomen Terveydenhoitajaliiton viime vuonna jäsenilleen teettämän täydennyskoulutuskyselyn mukaan yli 80 prosenttia terveydenhoitajista kertoi, ettei heille ollut lainkaan laadittu henkilökohtaista täydennyskoulutussuunnitelmaa.

Henkilöstön täydennyskoulutussuunnitelman tulee perustua systemaattiseen valtakunnalliseen ja alueelliseen tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakointiin ja määrittelyyn niin ammattialoittain kuin myös laajemmin, koko sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö huomioiden. Osaamistarpeiden ennakointi ja niiden määrittely tulee nähdä osana strategista suunnittelua. Erityisen tärkeänä koemme henkilöstön ja henkilöstön edustajien osallistamisen sekä osaamisen ennakoinnissa, suunnitelman valmistelussa että arvioinnissa.

Täydennyskoulutussuunnitelmassa on huomioita työntekijöiden työajan ja työmäärän resursointi niin, täydennyskoulutukseen on mahdollista osallistua ilman työmäärien kasaantumista koulutuspäivistä johtuen, mikäli sijaista koulutuksen ajaksi ei ole tarjolla. Tämä on erityisen tärkeää yksilövastuista työtä tekevien ammattilaisten, kuten terveydenhoitajien, kohdalla.

2. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen määrästä (2 §)

Suomen Terveydenhoitajaliitto pitää asetusluonnoksen mukaisia kirjauksia oikeaan suuntaan pyrkiviltä.

Kirjaus sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön osallistumisesta riittävästi ammattitaitoa ja osaamista ylläpitävään ja kehittävään oman alan täydennyskoulutukseen osoittaa asetusluonnoksen tekstin pyrkivän turvaamaan sote-henkilöstön ammattitaidon ylläpito ja kehittyminen. Perustelumuistiossa lisäksi täydennetään, että henkilöstön mahdollisuudella osallistua säännölliseen ja suunnitelmalliseen ammattitaitoa ja osaamista ylläpitävään ja kehittävään koulutukseen edistetään osaltaan henkilöstön työssä viihtyvyyttä ja siten työn veto- ja pitovoimaa.

Suomen Terveydenhoitajaliitto haluaa saattaa huomioon, että asetusluonnoksessa tai perustelumuistiossa ei missään kohtaan määritellä a) riittävää täydennyskoulutusmäärää, b) säännöllisen osallistumisen määritelmää ja c) peruskoulutuksen pituutta, työtehtävien sisältöä tai työnvaativuutta suhteessa täydennyskoulutusmäärään. Tämä määritelmien ja määrämittojen puute

johtanee hyvin laveisiin tulkintoihin edellä mainituissa kohdissa. Käsitteiden tulisi olla selkeitä, johdonmukaisia ja arvioitavia.

Suomen Terveydenhoitajaliiton jäsenistölleen viime vuonna tekemän täydennyskoulutuskyselyn mukaan itsenäistä ja laaja-alaista osaamista vaativaa työtä tekevien terveydenhoitajien keskimääräinen täydennyskoulutuspäivien määrä oli vain 2,7 päivää vuodessa. Tämä poikkeaa asetusluonnoksen perustelumuiustiossa käytetystä Kunta ja hyvinvointialueyönantajien (KT) tiedonkeruusta samaiselta vuodelta, jossa koulutustasoltaan vastaavilla ammattiryhmillä samainen luku oli keskimäärin 3,3 päivää vuodessa yhtä koulutettavaa kohden.

Asetammekin painavan toiveen tässä yhteydessä määritellä yllä mainitut asiat esimerkiksi asetuksen perustelumuiustioon tai soveltamisohjeeseen. Näin asetusta voitaisiin valtakunnallisesti noudattaa yhteneväisesti niin, että asetuksen tavoitteet henkilöstön jatkuvan ammatillisen kehittymisen edistämisestä sekä asiakas- ja potilasturvallisten ja vaikuttavien, väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävien sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamisesta toteutuvat.

3. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen arvioinnista ja seurannasta (3 §)

Suomen Terveydenhoitajaliitto pitää kannatettavana asetusluonnoksen mukaisia kirjauksia hyvinvointialueen veloitteesta luoda edellytykset sen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön osaamistarpeiden arvioinnille ja ennakkoinnille laadukkaiden ja vaikuttavien sosiaali- ja terveyspalveluiden toteuttamiseksi ja yhteensovittamiseksi.

4. Lausunnonantajan näkemykset asetuksen voimaantulosta (4 §)

Asetuksen voimaantuloajankohdaksi ehdotetaan 1.1.2024. Suomen Terveydenhoitajaliitto katsoo, että täydennyskoulutusveloitteen merkityksellisyys niin henkilöstön osaamisen kehittämisen ja varmistamisen, henkilöstön saatavuuden sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta edellyttää asetuksen voimaantuloa 1.1.2024 huolimatta hyvinvointialueiden ja monien yksityisten palveluntuottajien rahoitusvajeesta. Asetusluonnoksen valmistelu voimaantulevaksi asetukseksi vaatii kuitenkin annetuissa lausunnoissa huomioitavat muutokset.

5. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

Asetus luonnoksessa on tuotu esiin asetuksenmukaisen seurannan ja arvioinnin merkitys. Tämä korostuu erityisesti siksi, että säädös jää hyvin yleiselle tasolle ja asetuksessa ei määritellä selkeästi seurantaan ja arviointiin käytettäviä mittareita.

6. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Suomen Terveydenhoitajaliitto kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua asetuksesta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta. Suomen Terveydenhoitajaliitto pitää erittäin tärkeänä asetuksen voimaan saattamista ehdotetuina täsmennyksin sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksen toteutumisen tukemiseksi sekä ammatillisen kehittymisen mahdollistamiseksi.

Grym Kirsi
Suomen Terveystenhoitajaliitto STHL ry